

GELMINTOZLARNI LABORATOR TEKSHIRISH USULLARI

Kuvandikov G'olib Berdirasulovich

Samarqand davlat tibbiyot universiteti assistenti;

Ochilova Zuxraxon Xomidjonovna

Samarqand davlat tibbiyot universiteti 1-davolash fakulteti

209 guruh talabasi; Samarqand davlat tibbiyot universiteti

Samarqand, Uzbekistan

Gelmintlar -gelmintlarning turli vakillari qo'zg'atadigan eng keng tarqalgan parazitlar kasalliklar. Gelmintozlarning tarqalishi tabiiy va ijtimoiy omillarga bog'liq. Tuproq va havo harorati, yog'ingarchilik, namlik kabi iqlim sharoitlari katta ahamiyatga ega bo'lib, ularga gelmintlar, tuxumlar yoki najas bilan ajralib chiqadigan lichinkalar tushadi [3,4].

Kalit so'zlar: gelmintozlar, lichinkalar, tuxumlar, ovqat, parazitologik tekshirish usullari;

Gelmint lichinkalari yoki tuxumlari bilan ifloslangan suvni iste'mol qilish, unda sabzavot, meva, idishlarni yuvish, suv o'tlarini iste'mol qilish - bularning barchasi gelmintozlarning tarqalish omili hisoblanadi. Gelmintozlardan: askaridoz, toksokaroz, enterobioz, gimenolepidoz, teniarinxoz, tenioz, opistorxoz, difillobotrioz, trixotsefalyoz, exinokokkoz, trixinellyoz kabilar ko'p uchraydi [1,2].

Bugungi kunda yuzaga kelgan muammo tufayli gelmintozlarning laboratoriya diagnostikasi katta ahamiyatga ega bo'lib, bu kasallikning erta bosqichlarida ayniqsa muhimdir.

Gelmintozlarga laboratoriya parazitologik tekshirishlari uchun turli xil biologik materiallar material bo'lib xizmat qiladi: axlat, qon, siydik, balg'am, lavaj suyuqligi, o'n ikki barmoq ichak suyuqligi, kista suyuqligi, biopsiya yoki operatsiyadan keyingi material, ichki organlar va to'qimalarning gistologik preparatlari va boshqalar. Najas namunalarini olish. Najas defekatsiyadan keyin turli joylardan 50 g dan kam bo'lmagan miqdorda olinadi. Namuna qopqoqli toza quruq, shisha yoki plastmassa idishga solinadi. Najas namunasi laboratoriyaga keltiriladi va defekatsiya kuni tekshiriladi [8,9,10].

Najas namunasini darhol defekatsiyadan keyin yoki material laboratoriyaga kelib tushgan kuni tekshirishning iloji bo'lmasa, najas namunasi 0 dan 4 °C gacha bo'lgan haroratda bir sutkadan ortiq saqlanmaydi yoki konservantga yig'iladi [1,2].

Duodenal suyuqlikni yig'ish (safro). Material laboratoriyaga bemor och qoriga zondlangandan so'ng darhol toza kimyoviy yoki sentrifuga probirkalarida yetkazib beriladi. Uchala fraksiya ("A," "B," "C" porsiyalari) keltiriladi va laboratoriyaga

kelgan zahoti tekshiriladi. Strongiloidoz, trixostrogiloidoz, ankilostomidoz qo'zg'atuvchilari bor-yo'qligini tekshirish uchun "A" porsiya keltiriladi. "B" va "C" porsiyalari jigar yo'llari va o't pufagida parazitlik qiluvchi gelmintlarning tuxumlarini tekshirish uchun yetkazib beriladi [11,12,13].

Balg'am va lavaj suyuqligi namunalarini olish. Laboratoriyaga yo'talganda ajralgan balg'am (so'lak ham emas, burun-halqumdan shilimshiq ham emas) qopqoqlari bor steril idishda keltiriladi.

Balg'am namunasi laboratoriyaga kelib tushgandan so'ng darhol tekshiriladi Lavaj suyuqligi laboratoriyaga steril idishda keltiriladi va yetkazib berilgan kuni tekshiriladi [7,8].

Siydik namunalarini olish. Laboratoriyaga ertalab soat 10 dan kunduz soat 14 gacha to'plangan siydik yoki sutkalik siydikning barcha porsiyasi keltiriladi; jismoniy zo'riqishdan keyin (masalan, 20-30 marta o'tirib) siydik yig'ish maqsadga muvofiqdir [12,13].

Makroskopik usullar najasda to'liq jinsiy yetilgan gelmintlar yoki ularning fragmentlarini oddiy ko'z bilan yoki qo'l lupasi va/yoki stereoskop yordamida aniqlashga xizmat qiladi. Najas yuzasida defekatsiyadan keyin faol o'rimalab yuradigan chig'anoqlarni ko'rish mumkin; ba'zan najas bilan askaridalar ajralib chiqadi; difillobotrioz bilan og'rigan bemorlarda lenta strobillari parchalari ("lapshi" ko'rinishida) ajralib chiqishi mumkin, teniidlar bilan zararlanganlarda (cho'chqa yoki buqa zanjiri) najas bilan gelmint bo'g'imlari ko'pincha chiqib ketadi.

Nativ surtma - najasni tekshirishning eng keng tarqalgan va texnik jihatdan qulay usuli. Natsional surtmada ichak va o't yo'llarida parazitlik qiluvchi barcha turdagi gelmintlarning tuxumlari va lichinkalarini topish mumkin [10,11,12].

Biroq, tuxumlar soni kam bo'lganda, ularni har doim ham topib bo'lmaydi. Shuning uchun najasni faqat nativ surtma yordamida tekshirish to'liq hisoblanmaydi va boyitish usullari va ba'zi boshqa usullar bilan to'ldirilishi kerak.

Mahalliy surtmani o'rganish samaradorligi najas namunasidan tayyorlangan to'rtta preparatni qoplovchi oynalar bilan qoplanmagan ikkita buyum oynasida ko'rib chiqishda sezilarli darajada oshadi, bu esa Kato usuli bo'yicha taxminan bir xil miqdordagi najasni tekshirishga imkon beradi. Aralashtirilgan ozgina (gugurt cho'pidek kattalikdagi) axlat yog'och (shisha) tayoqcha bilan buyum oynasining sirtiga glitserinning 50% li suvli eritmasidan tomizilgan tomchida mayin surkaladi [6,7,8,9].

Odatda bitta oynaga ikkita surtma tayyorlanadi. Surtma mikroskopning kichik kattalashtirishi ostida (x10, x8) ko'riladi. Katta mahalliy surtma tayyorlash uchun 200-300 mg najas (katta no'xat o'lchamida) 6x9 sm o'lchamdagi oynada glitserinning 50% li suvli eritmasidan 15-20 tomchida eziladi [1,2,3].

Konservantga najas namunalarini yig'ish tartibi. Qoshiqcha o'rnatilgan polistiroil idishlarga 8-10 ml Turdiyev fiksatsiyalovchi eritmasi quyiladi. Har kuni yoki

1-2 kun oralatib konteynerga ozgina (no‘xat hajmida) najas qo‘shiladi. Eritmaga solingan o‘rtacha najas namunasining hajmi 2-3 ml dan oshmasligi kerak. Material har safar qo‘shilganda konservant bilan yaxshilab aralashtiriladi va qorong‘i salqin joyda saqlanadi (2-3 haftagacha saqlash mumkin). Bemorga ovqatga qo‘ziqorin, jigar, ko‘p miqdorda dag‘al kletchatka iste‘mol qilmaslik, sorbentlar qabul qilish tavsiya etiladi. Moyli klizmalar va bariy qabul qilingandan keyin bir necha kun o‘tishi kerak. Ta‘sir doirasi keng bo‘lgan antibiotiklar yoki antibakterial preparatlar bilan davolangan hollarda tadqiqot uchun najas preparatlarni qabul qilish tugagandan keyin 7-10 kun o‘tgach yig‘ishni boshlash kerak [3,4,5].

Suyuq najasni konservantga bir marta 5 ml dan kam bo‘lmagan miqdorda yig‘ish va shu kuni toza quruq idishga yig‘ilgan konservantsiz najas namunalarini laboratoriyaga olib kelish kerak. Bu, ayniqsa, tropik va subtropik mintaqa mamlakatlaridan qaytib kelgan "sayohatchilar diareyasi" holatlariga taalluqlidir [9,10,11].

Shunday qilib, materialni to‘plash va tadqiqotga tayyorlash bo‘yicha tavsiyalar bemorlarga konteyner bilan birga topshirilishi kerak.

Adabiyotlar:

1.Umarova T. A., Kudratova Z. E., Maxmudova H. MECHANISMS OF INFECTION BY ECHINOCOCOCOSIS //Web of Medicine: Journal of Medicine, Practice and Nursing. – 2024. – T. 2. – №. 11. – C. 18-21.

2.Umarova T. A., Kudratova Z. E., Baxromova M. AUTOIMMUNE DISEASES: NEW SOLUTIONS IN MODERN LABORATORY DIAGNOSTICS //International Conference on Modern Science and Scientific Studies. – 2024. – C. 78-81.

3.Umarova T. A., Kudratova Z. E., Muhsinovna R. M. THE MAIN PURPOSE OF LABORATORY DIAGNOSIS IN RHEUMATIC DISEASES //International Conference on Modern Science and Scientific Studies. – 2024. – C. 82-85.

4.Umarova T. A., Kudratova Z. E., Ruxshona X. CONTEMPORARY CONCEPTS OF CHRONIC PANCRYATITIS //International Conference on Modern Science and Scientific Studies. – 2024. – C. 11-15.

5.Umarova T. A., Kudratova Z. E., Maxmudova D. PATHOGENESIS OF BRONCHIAL ASTHMA DEVELOPMENT AT THE PRESENT STAGE //International Conference on Modern Science and Scientific Studies. – 2024. – C. 21-24.

6.Umarova T. A., Kudratova Z. E., Muminova G. INSTRUMENTAL DIAGNOSTIC STUDIES IN CHRONIC PANCREATITIS //International Conference on Modern Science and Scientific Studies. – 2024. – C. 16-20.

7.Umarova T. A., Kudratova Z. E., Norxujayeva A. ETIOPATHOGENESIS AND MODERN LABORATORY DIAGNOSIS OF PROSTATITIS //International

Conference on Modern Science and Scientific Studies. – 2024. – С. 6-10.

8.Umarova T. A., Kudratova Z. E., Abduazizova Z. NEW VIEWS ON CLINICAL AND LABORATORY ASPECTS OF ROTAVIRUS INFECTION //Web of Medicine: Journal of Medicine, Practice and Nursing. – 2024. – Т. 2. – №. 12. – С. 17-20.

9.Kuvandikov Golib Berdirasulovich, Usmanova Zarina Mukhtarovna, Kudratova Zebo Erkinovna COVID-19 AND PREGNANCY // Вопросы науки и образования. 2021. №12 (137).

10.Erkinovna K. Z. et al. Bronchial obstruction syndrome in young children with respiratory infections of different etiology: features of clinical manifestations and immune response //Проблемы науки. – 2021. – №. 1 (60). – С. 60-62.

11.Kudratova Z. E. et al. Modern laboratory diagnostics of M. Pneumoniae //Достижения науки и образования. – 2020. – №. 17. – С. 71-73.

12. Erkinovna K. Z., Berdirasulovich K. G., Andreevna Y. I. The importance of some laboratory indicators in lung diseases //Вестник науки и образования. – 2020. – №. 22-2 (100). – С. 70-72.

13. Kudratova Z., Kuvandikov G., Berdiyaroova S. The role of simulation training at a medical institute //Результаты научных исследований в условиях пандемии (COVID-19). – 2020. – Т. 1. – №. 05. – С. 21-24.